

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravnništvo v
Kato. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopis se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vseprijemajo.

Uredništvo je v Seme-
niskih ulicah št. 2, I, 17.

Izhaja vsak dan, izven
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

V vsaki številki:
za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta 13 — „
četrt 6 — 50
mesec 2 — 20,
V upravnštvo prejeman:
za
celo leto naprej 30 K — h
pol leta 15 — „
četrt 7 — 50
mesec 2 — 70,
Na pošiljanje na dom
30 h na mesec.

Štev. 276.

V Ljubljani, v ponedeljek, 1. decembra 1902.

Letnik XXX.

Liberalci — verski odpadniki.

Da slovenski liberalizem ni nič drugega, kakor v naše kraje zanešana agitacija „Proč od Rima“, hujskanje k odpadu od katoličanstva, to nam sobotni „Narod“ potrjuje čisto jasno. Liberalci hočejo na vsak način privedi svoje pristase do odpada od katoličanstva. Najprej so zagovarjali ateizem — popolno brezboštvo. Za to so pridobili le nekaj svojih najožjih pristavev. Na to so izkušali spraviti v mase brezkonfesionalni in brezznačajni liberalizem, ki ni nič drugega, nego zaničevanje in obrekovanje vsake pozitivne vere. S tem so pri volitvah propadli. Zato pa izkušajo zdaj na zunaj ohraniti videz krščanstva. Zato agitirajo za protestantizem v onih krajih, kjer je več Nemcev, in za pravoslavlje tam, kjer mislijo, da se zaradi slovanske zavesti ne da zmagati z nemškim luteranstvom. Agitacija za uničevanje se jim zdi primerna samo tam, kjer je katoliška zavest toliko krepka, da vedo, da ne morejo ljudstva naravnost odtrgati od katolicizma, ampak se jim zdi umestno, delati le zmešnjavo.

Sobotni „Narod“ piše: »Pravoslavna vera ni nič manj vredna, kakor katoliška ali katerakoli kristijanska... Primorski slučaj postane izglede za druge kraje in postaneta imeni Ricmanje in Rojan parola, ki bo odmevala povsje slovenski domovini... „Proč od Rima“ je edino sredstvo, da se osvobodimo iz klerikalne sužnosti.«

Tako piše „Slov. Narod“ pod odgovornim uredništvom dr. Ivana Tavčarja, načelnika liberalne stranke, istega človeka, ki je slovenskega kmeta imenoval »polčloveka« in ki se je pred kmeti bahal, da je boljši katoličan, kakor ljubljanski škof!

To je — liberalna stranka! V boj proti taki družbi!

Dolenjska, vstani!

Še predupar leti so smatrali Notranjsko za najbolj ravno stran naše lepe dežele. A žilavi Notranjci so se jeli otrepati oderuških pijavk v zadnjem času, uvideli so, da je v združenju edina rešitev, in začeli so se organizirati. Oderuhi javkajo za svojimi žrtvami kot prerok Jeremija na mestnih razvalinah. A vrli Notranjci so začeli kazati dejansko, da imajo pravico do obstanka, do življenja. »Zora puca, bit' če dana«, otreša se oderuhov.

Podobno je tudi v naši lepi Dolenjski. Ono ljudstvo, ki je največ moralo nekdanj prestat pred krvoločnimi Turki, krvavi danes pod pritiskom krvnih bratov. Znano je, da imajo Dolenjci, zlasti oni ob hrvaški meji, le mala posestva. Kako to? Prišlo je po razkosavanju posestev do malih gruntov, tako da ima ono posestvo, ki je imelo pred 50 ali še več leti enega gospodarja, danes dva, da celo tri. Na nerazkosanem zemljišču je lahko živel prej gospodar s svojo družino, ker je zemlja rodovitna, a danes ne more živeti ne ta ne oni, in večina jih zapusti rodno zemljo zaradi revščine in gre v daljne Ameriko.

To pa ni še edini vzrok revščine na Dolenjskem. Oderuštvo, ki danes pojema vsled dobro in blagodejno delujočih Rajf-

ajznovk, je vsekalo globoke rane v gospodarsko telo Dolenjcev. Pred 30, 20 da celo pred 10 leti so živeli na Dolenjskem krščeni šifuti, ki so ubogo ljudstvo odirali s 40%, 30% in še danes se pripote slučajji, da so ljudje primorani vzeti na posodo po 15% do 20%. Zlasti oni, ki rabijo denarja za pot v Ameriko Res da oderuhi včasih riskirajo posojeno svoto, a niso obrsti nič manjše tudi pri onih, pri katerih ne morejo izgubiti posojenega denarja.

Še večje oderuštvo, kakor z denarjem, pa uganjajo dolenjske pijavke pri vinu. Hočemo navesti samo en vzgled. Posodil je oderuh ubogemu kmetu na vinski mošt, ki ga bo pridelal prihodnjo jesen, recimo 100 gld. Ko je prišel čas trgatve, že si je mel oderuh vesel roke in samo ogledaval vinograde nesrečnih žrtev. Ko je kmet spravil vino v sode, prišel je nekakega lepega dne oderuh s sodi in ukazal kmetu: »Danes bomo točili!« Rad ali nerad, uklonil se je ubogi kmet in oderuh je začel točiti vino, ki ga je imel kakih 15 hl. Vzeti je hotel vseh 15 hl za posojenih 100 gld., tako, da bi bil prišel 1 hl malo več stati ko 6 gld. Toda vinogradnik bi tudi rad poskusil kapljico, ki jo je pridelal. Prosil je trdosrčnega oderuha, naj mu pusti vsaj 3 hl za družino in domačo potrebo, da bo dal drugo leto 3 hl mesto letos. A zdaj so se šele zasvetile oderuhu oči in bil je takoj voljan, pustiti mu 3 hl, a ne za ono ceno, za katero je on hotel vzeti vino, ampak 1 hl po 10 gld. ali še dražje. Ob enem je pa od teh 3 hl zaračunal visoke obresti, tako da mu je bil ubogi in osleparjeni kmet malo manj dolžan kot prej, ko še ni vzel 12 hl vina. In ubogi vinogradnik je moral pritrditi ter molčati, ako ni hotel, da bi mu zapel boben okrog hiše. Tako je ravnal oderuh od leta do leta s svojimi žrtvami; nikdar se ga niso mogli odkrižati. In te pijavke skušajo posnemati še dandanes oderuhi na Dolenjskem. A ljudstvo se zaveda, ljudstvo ustaja in se otreša svojih tlačiteljev!

Periculum in mora.

Dunaj, 30. nov.

Odbor češko-nemških poslancev se snide šele v torek dopoldne. Ako dovrši svoje predloge, zbero se zvečer vsi nemški poslanci s Češkega, da odobre, ozir. prenarade nasvete.

Kakor sem že poročal, je prva in najvažnejša točka nemških predlogov »razdelitev okrajev po jezikovnih mejah«. V ta namen predlagajo Nemci, naj se Češka razdeli v okrožja z državnimi okrožnimi vladami in korelativnimi avtonomnimi uradi. Ta okrožja naj se, kar mogoče, razdele po narodnosti, da morejo tudi uradi biti ali čisto češki ali nemški. Kakor so okr. glavarji državni upravni organi v svojih okrajih, tako naj bi bili okrožni glavarji državni organi kot nova politična instanca mej glavarstvom in ces. namestništvom. Ta nova okrožna glavarstva bi prevzela več agend deželne vlade, ki je itak preobložena z delom.

Dalje imajo že na Češkem okrajne zastope, ki jih volijo mestna, kmečka in kurija veleposestnikov. Tako naj bi te tri kurije volile tudi v okrožne zastope kakor v dež. zbor, in okrožni zastopi svoje odbore, kakor voli dež. zbor svoj odbor. V državnih in avtonomnih uradih novih okrožij moral bi biti isti uradni jezik, zato bi morala okrožja mejiti na jezikovne meje.

Dalje Nemci baje zahtevajo, da se tudi trgovske in obrtniške zbornice razdele v čisto češke in nemške. Manj važni sta za sedaj drugi dve točki, narodne kurije v dež. zboru in nemški posredovalni jezik.

Vsa ta pogajanja torej nimajo in ne morejo imeti namena, da bi se mej Čehi in Nemci dognala popolna sprava, kakor je to svoj čas nameraval grof Tassilo z znanimi »punktacijami.« Sedaj naj bi se rešila le nekatera konkretna vprašanja, ki ovirajo premirje v zbornici.

Praška „Politik“ dostavlja, da bi držav. zbor mogel že do Božiča skleniti ustanovitvev okrožij in okrožnih oblastev. Ob enem s tem zakonom naj bi vladar z najvišjim odlokom potrdil tudi češki uradni jezik v čeških okrožjih.

Ako se to zgodi, mogel bi državni zbor še pred koncem leta dovoliti začasni proračun.

Nova okrožja, novi uradi! Opetovano smo že naglašali in dokazovali, da je v avstrijskem sistemu vir parlamentarnih in gospodarskih kriz, prvotni vzrok narodnostnih bojov, ki ovirajo naravni razvoj države in njenih narodov. Glavna opora tega sistema pa je šablonska, odrvenela birokracija, ki kakor polip s stoterimi rokami objema in duši državni organizem. Dr. pl. Koerber, šef politične uprave, ki je sam imel priliko opazovati ta umetni mehanizem, je opetovano v svojih govorih in odlokih naravnost in posredno priznal in grajal to slabo stran birokratizma.

S tega stališča torej bi se ne mogli navduševati za predlog, ki vatvarja nove kline na birokraški lestvi. Toda prvič se to vprašanje tiče za sedaj samo češke dežele. In ker se češki krogi ne protivijo tej misli, tudi mi nimamo povoda, da bi jo pobijali to tem manj, ker morda ta pot vodi do premirja mej Čehi in Nemci ter rednega dela v zbornici. Približno enako uredbi imajo tudi v Svidi in na Francoskem, kjer se je obnesla.

Je pa še drug razlog, ki govori za razdelitev uprave po okrožjih. Ker se Čehi ne morejo sprijazniti z državnim jezikovnim zakonom, ki bi Jugoslovanom poleg § 19. drž. tem. zakona mogel dajati pravno oporo za narodne pravice, ustvaril bi novi zakon glede okrožij na Češkem »praecedens« tudi za Slovence.

Tako bi se mogli Slovenci na Spodnjem Stajerskem, katerih želja je »proč od Gradca«, sklicevati na vzgled na Češkem, ter zahtevati za se eno ali dve slovenski okrožji. To bi bilo mogoče tudi na Koroskem. Isto zahtevajo Italijani za Južno Tirolsko. S to mislijo bi se gotovo sprijaznili tudi Rusini v Galiciji.

Danes je to še »godba bodočnosti«, ker na dnevnem redu je med mnogimi nujnimi predlogi »najnujnejši« glede češko-nemškega premirja. Visok dostojanstvenik se je te dni v zasebnem razgovoru izjavil: »Poslanska zbornica naj se zaduši v močvirju nujnih predlogov.« Nočemo trditi, da si je ta pesimizem osvojil tudi gospod. ministrski predsednik, ki pri vsaki priliki vabi zbornico na resno delo. Značilne pa so te besede za letargijo, ki se je polastila vseh strank v zbornici.

Danes se skoraj nobena stranka več ne zgraža pred § 14., ki je zadnje ustavno sredstvo za vsako vladu v Avstriji, ako parlament zavozi s tira v močvirje. Celó gosp.

Schönerer bi ne ugovarjal, ko bi dr. pl. Körber dné 31. grudnia s § 14. državi dovolil, kar potrebuje. Ali pa je treba, da se parlament odpove svoji najvažnejši pravici? Ali je treba, da morajo vsled češko-nemškega prepira vse ostale stranke v zbornici stati pod kapom?

To pa ni še največje zlo, marveč preti skupni državi druga nevarnost, ki utegne prinesiti na milijone škode. Znano je namreč, da hoče nemški državni zbor, oziroma njegova večina z vso odločnostjo tudi proti obstrukciji še pred novim letom rešiti carinske tarife. Ako se to zgodi, sta Avstrija in Ogrska v največji zadregi, ki more dovesti do nevarne gospodarske krize. V smislu ogrskega zakona iz l. 1899 in enako se glaseče cesarske naredbe za Avstrijo morata Avstrija in Ogrska preje legislativnim potom določiti avtonomne carinske tarife, preden se prično obravnave z drugimi državami glede trgovinskih pogodb.

Ali je naša država pripravljena za slučaj, da Nemčija s starim letom odpove trgovinsko pogodbo? Kako se hoče naša država braniti v trgovinsko-političnem boju? Na Dunaju in v Budimpešti, o tem ni dvoma, lazi po zbornicah obstrukcija. Mogoče, da sta avstrijska in ogrska vlada že edini glede avtonomnih carinskih tarif, morda je tudi carinska in trgovinska nagodba mej državama polovicama v načrtu gotova, a oboje mora še v parlamentih dobiti ustavno odobrenje. V avstrijski zbornici pa se resno razpravljajo dvojezični napisi na železničnih postajah in pretepi v nižje - avstrijski dež. zbor, v Pešti pa se poslanci prepirajo, ali je cesarska pesem v deželi paprike in česnja dovoljena ali ne. In v tem resnem trenutku, ko je vsaka ura zlata vredna, moramo čuti besede: »Parlament naj se zaduši v močvirju svojih nujnih predlogov.«

Kdor hoče vladati, mora biti pripravljen na dogodke, ki so gotova posledica danih razmer. Da, parlament je v močvirju. Krivda pa ni samo na njem, ampak še v večji meri na onih, ki niso o pravem času osuševali močvirja ter uravnavali hudournikov, ki poplavlajo zemljo. Po naši sodbi so merodajni krogi predolgo dremali in sanjali v naslanjačih v nadi, da »deus ex machina« iz parlamentarne žaloigre napravi veselo igro. »Periculum est in mora«; odlašati ne smejo premirja ne nemški Šiloki, ne vlada nad strankami. In če morda hoče vlada zvrniti vso odgovornost na parlament, oziroma na Čehe, s tem škoda za državo ni za repar manjša.

Poljski opomin.

V nekem dopisu z Dunaja priobčuje »Dziennik Polski« odstavček, v katerem opozarja seve v prvi vrsti Poljake, naj bodo v sedanjih parlamentarni krizi silno previdni, češ, da se v sedanjem hipu »ne gre za taktiške korake, ne za odgoditev ali razpust zbornice, marveč naravnost za ustavo.« Parlamentarnim strankam list dokazuje, da je najslabši parlament boljši kot noben. List konečno tudi ne dvomi, da so si glavne parlamentarne stranke sveste tega položaja in nevarnosti, ki preti konstitucionalizmu, vendar mu pa ni znano, če je ta zavest močnejša nego strah pred radikalci, in če se ne bo prej ali slej čul od te ali one strani znani vzklik: Non possumus! Sicer vsi zunanji znaki kažejo, da stvari ne stoji slabo, in se nam že v bližnjih dneh brčkone naznani poveljen vspeh.

56454

Kakor se vidi, velja ta poljski opomin v prvi vrsti Čehom, ki bodo kmalu v položaju razsojati o nemškem spravnem programu. V veliko večji meri velja seve ta opomin Nemcem, kajti Čehi so v svojih zahtevah že itak šli do skrajne meje popustljivosti.

Kriza v Szellovem kabinetu?

Madjarski Košutovci bi silno radi vpriporili krizo v Szellovem kabinetu, in sicer so med vsemi najbolj gorki na domobranskega ministra Fejervarya, ki kaže vsaj toliko poguma, da odločno pobija protidinastično gonjo madjarskih neodrešenecv. Najbolj se jim je pa ta mož zameril z odločnim nastopom v znani Nessijevi aferi. Za stvarjo je pa, vsaj tako sodijo Košutovci, tudi sam kabinetni načelnik, ki je, to se mu mora priznati, res igral precej klaverno ulogo v tej debati. Ko je Fejervary v soboto nenadno odpotoval na Dunaj, so bili vsi neodrešenci prepričani, da je njih zmaga zagotovljena. Z Dunaja se pa sedaj poroča, da Fejervary na odstop niti ne misli in da je imel vse druge plove za odstopanje k cesarju. Poučeni krogi so nasprotno prepričani, da bo šel, če je res zavlada kaka napetost med Szellom in Fejervaryem, prej kabinetni načelnik, kot pa domobranski minister.

Rusija na skrajnem vshodu.

Rusija je po poročilu poučenih diplomatov le začasno poklicala nekoliko vojakov iz Mandžurije in odpošlje nove, mnogoštevilnejše vojaške voje. S tem pa tudi odpadejo vsa zatrdila evropskih listov, da hočeta Japan in Anglija kolonizirati vzhodni del Kitajske. V vsakem slučaju pa ima Angleška toliko sitnosti doma in sicer vsled južno afriške vojske, da mora paziti, da jej ne zbeže njene kolonije, ki niso za njo preveč navdušene. Tako je Angleška prisiljena odredi se vsaki novi priboritvi in premišljevali, kako naj ukrene doma. Rusija pa gleda z največjo nebriznostjo, kako se jeze nad njo druge države in nad njenim napredkom na skrajnem vztoku, in ne ozirajoča se na jezeče se diplomate, zaseda strategično kitajske dežele in jih kolonizira z zelo važno železnico preko Sibirije. Ne Japan, ne Angleška in še manje katera si bode država, bodo zmogline ustaviti Rusijo na njenem potu v Kino. Sinovi »jasnega cesarstva« bodo kmalu imeli na svojih »kitah« »nogo sovernega medveda«, kateremu ne zadošča še gospodstvo nad polovico Evrope in nad razširjeno sibirsko planjavo. Rusija se ne trudi, kakor druge države, da bi z bombardiranjem in požiganjem pridobivala si kolonijalnih posestev, ona ne pošilja svojih vojakov v smrt, da bi si z njimi prilastila tuje zemlje. Njena politika obstoja v tem, da se jej narodi podvržejo mirnim potom, ker se poslužuje sredstev, ki civilizirajo narode ob mejah širnega carstva in jih noče podjarmiti. Mandžurija je danes ruska dežela, ker v njej je že ruski element administrativno in politično razvit in močan. Če je za sedaj Rusija odtegnila iz Mandžurije nekoliko vojakov, storila je to le vsled hude zime v teh krajih. Resnica je ta: vlade drugih držav izgubljajo sapa s praznimi govoricami. Rusija pa koraka z orjaškimi koraki v Kitajski naprej.

Iz brzojavk.

Nemški državni zbor ne sklepčen. V soboto je bila seja nemškega državnega zbora zopet nesklepčna. Mej Stadthagnovim govorom je večina ostavila zbornico, pozneje pa tudi socialni demokratje. Razprava o Kardoffovem en bloc predlogu se danes nadaljuje. — Francoski budget. Komisija je sklenila znižati kredit za misijone za 50.000 frankov. Angleži proti Wagirom. Proti upornim Wagirom so prodrli Angleži s precej močnimi četami. Odvzeli so jim mnogo orožja in živine, ujeli 202, ubili pa 252 mož ter porušili več vasi. — Nov nastop filipinskih vstasev. Na otoku Samar so vstasi napadli oddelek ameriške policijske armade. Častnika-poveljnika so ubili. — Dopolnilna volitev v češkem veleposestvu. Pri sobotni dopolnilni državnozborni volitvi sta bila izvoljena konservativna poslanca grof Belcredi in Fr. Seifert. — Dijaški nemiri v Barceloni. Pri sobotnih

nemirih mej dijaštvom in orožniki je bil nevarno ranjen dekan in več dijakov. — Angleško vojaštvo v Šanghaju je dobilo nalog, da mora 20. decembra ostaviti sedanje mesto. — Avtorizirane francoske kongregacije. Vlada je sklenila avtorizirati naslednje kongregacije: bratje sv. Janeza od Boga, cistercijani, trapiisti, red belih očetov z Algira in afriški misionarji v Lyonu. Vsi drugi redovi, mej temi tudi kartuziani in salesiani, so prepovedani. — Italijanski proračun izkazuje na papirju 32.582.183 lir prebitka. — Kriza v Rumuniji. Portfelj odstopivšega ministra za poljedelstvo Avrelia je prevzel začasno kabinetni načelnik Stourdza. — Predloga o terminokupčiji. Prihodnja seja gosposke zbornice se vrši 6. decembra. Na dnevnem redu je, kot znano, zopet načrt o terminokupčiji. Poročevalec je sedaj baron Berger. Prejšnji poročevalec princ Lobkovic bo zagovarjal Schöpferjev predlog. — Vse nemci proti notranjemu češkemu uradnemu jeziku. Poslanec Bareuther je naznanil nemškemu spravnemu odboru, da pod nobenim pogojem ne pritrdi tej češki zahtevi.

Volitev župana v Idriji.

Iz Idrije, 30. nov.

Županstvo v Idriji. Poslednje dejanje našega boja ob obč. volitvah je izvršeno. Danes, 30. nov. ob pol 12. uri dopoldne so se sešli prvokrat novo izvoljeni obč. odborniki in virilisti, da volijo župana in mestni zastop. Dva virilista, zastopnika občnega konsumnega društva in okraj. hranilnice in posojilnice, so povabili že zadnji čas. Prišlo je 22 odbornikov, odsoten je bil edino zastopnik gozdnega upravnistva, ki je virilist. Rudniško direkcijo je z virilnim glasom zastopal rudniški nadsvetnik. Pri županovi volitvi je dobil dosedanji župan Dragotin Lapajne 14 glasov ter je bil torej izvoljen. Razven tega je dobil katol. narodni kandidat Franc Kos 7 glasov, enega pa trgovec Valentin Lapajne. Volitev se je torej tako izvršila, kakor ste naprej poročali. Mestnimi odborniki so bili izvoljeni J. Sepetavec, A. Ipavec, M. Kobal in dr. Horvat. Vsak je dobil po 15 glasov, zato je odločeval žreb. Vsi imenovani pripadajo deloma I., deloma II. razredu, liberalna večina, obstoječa iz uradnikov in trgovcev, oziroma par večjih obrtnikov, je pri volitvi v mestno starešinstvo popolnoma prezrla može izvoljene v III. razredu. Naši so dobili zopet po 7 glasov. Doslej je imel III. razred, kateri šteje 460 volilcev, navadno vedno zastopnika v mestnem starešinstvu. Sedaj je gospoda tega mnenja, da zaupnik ljudstva, ako je slučajno delavec in ni liberalnega mišljenja, ni toliko sposoben, kakor kak štajarski kramar, navaden mesar ali kak vipavski krčmar. Tudi to pride še večkrat prav.

Ko je bil župan izvoljen, zahvalil je običajno svoje volilce ter se ob sklepu svojega govora spomnil tudi novo izvoljenih odbornikov III. razreda. Izrekel je željo, naj tudi ti delajo za napredek mesta. Mej govorom je razvil tudi nekaj programa. Povedal je, da bode treba novemu zastopu delati na to, da se osnuje rudarska šola. Ravno tako bode treba ustanoviti pripravljalnico za realko, da se dobi dobro podkovan material za realko. (To pač ni bil najlepši kompliment liberalnemu voditelju petrazrednice c. kr. rudniške ljudske šole, ki je tudi obč. odbornik in zvest pristaš Drag. Lapajnete.) Dalje je župan zopet sprožil železnico, za katere nadrte je dala občina že l. 1900 iz svojega 6000 K. Povedal je, da je okrajna hranilnica in posojilnica dovolila konsorciju v ta namen še 5000 K. Toda pri teh besedah je bilo čuti iz ust nekega odbornika, da to ni povsem res, ker se ne ve še dosedaj, kaj se je storilo s tisočaki, katere je darovala občina.

Rudniški svetnik Koršič, ki je kot najstarejši vodil sejo, je končno čestital županu in izvoljenim mestnim starešinam ter izrekel željo, naj bi se trudili za prospeh mesta ter naj se dela ne pripristransko. Te besede so nam bile všeč ter smo tudi mi želeli, da bi se ta nepristranost, ki se je pokazala pri volitvi v mestno starešinstvo, ne ponavljala, ker tudi ljudstvo ni več slepo.

Iz ljudstva izvoljenim možem pa klidemo: Čvrsto naprej, pokažite, da tudi pri prost delavcu ima še — uma svitli meč ter je vreden svojih predstojnikov — zaupanja, če tudi ne trobi v liberalni rog.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 1. decembra.

Premil. g. knezoškof ljubljanski dr. Anton Bonaventura Jeglič se je povrnil včeraj iz Rima. Na postaji sta ga pozdravila pred. gg. stolni dekan Andrej Zamejje in generalni vikar Janez Flis.

»Slovanska zveza« za ljudstvo. »Slovanska zveza« je sklenila državnemu zboru predložiti predlog o vojaških zadevah v smislu želja ljudstva. Klub je izbral v poseben odsek, ki formulira predlog, poslanca Ferri, dr. Šusteršič in Vuković.

Ustanovitev katoliškega izobraževalnega društva v Stražišču pri Kranju se je včeraj izvršila slovesno in v občno zadovoljnost. Stražišče slovi po svojem pridnem prebivalstvu, katerega domača sitarska obrt je daleč znana. In včeraj se je pokazalo, da bo ta kraj v bodoče vsestransko še bolj prospeval, kajti oglasile se je takoj do 160 mož in mladeničev za vstop v društvo. Ustanovnemu shodu je predsedoval g. dekan Koblar, ki je priporočal ljudstvu društvo in utemeljeval njegovo potrebo. V imenu »Slov. kršč. socialne zveze« je govoril g. dr. Lampe, ki je popisoval oholo prevzetnost polizobražene družbe kot glavni vzrok strankarskega liberalizma. Priznati se mora vseskozi, da naše ljudstvo ne obstoji iz poljudi nižje vrste, ampak da hrepeni po izobrazbi in jo tudi doseže. G. dr. Debevec je najprej kratko predaval o rajnem Baragu, ki je več let bil v tem kraju v službi in potem šel razširjeval omiko med divjake; nato je govoril o pisoval pravo društveno delovanje. Med govori je krasno peval domači pevski zbor pod vodstvom gsp. F. Cadeža. V odbor so bili izvoljeni gg. Jož. Razboršek, Fr. Sifer, Ivan Benedik, Fr. Terpina, V. Paulus, Fr. Rozman, Jak. Cadež, I. Bušar in J. Perčič.

Občni zbor kmetijskega društva v Cerkljah nad Kranjem se je imel včeraj vršiti. Povabljeni so bili vsi člani. Udeležilo se je 40—50 članov. Na čelu liberalcem je prikorakal general Eržen iz Kranja, ki niti član ni. Opozorjen, da nima tu nič opraviti, je rekel, da je on »zastopnik članov«. Liberalna družba je bila deloma popolnoma in na pol pijana in je začela že pri otvoritvi obč. zbora razgrajati, zahtevajoč račune od načelnika. Ker načelnik ni imel računov pri sebi, so ga razgrajali iz zborovalne sobe vun pahnili. Račune je na to poslal za prejšnja leta, a občni zbor se ni mogel vršiti, ker ni bil še sestavljen račun za letošnje leto. Kmetijsko društvo ni bilo član »Gospodarske Zveze«; zastopnik »G. Zv.« je bil na občnem zboru le zaradi tega navzoč, ker ima »G. Zveza« pri društvu malo terjatev, ter je tam tudi obsojal malomarno delovanje odbora. Liberalni razgrajajoči so bili že začetkom leta izstopili in niso imeli pravice priti na občni zbor. Prihodnjč torej društveniki lahko nje vun vržejo.

Osebnosti. Umeščen je bil danes na župnijo Kranjsko goro g. g. Ludovik Skufca, doslej župnik v Krškem. — Umrl je v Gradcu višji stavbeni komisar južne železnice g. Julij Mutschlechner. — Sodnim pristavom je imenovan avskultant g. Gust Gallé. — V Ljubljano je došel predsednik graškega nadzodišča grof Gleispach ter se nastanil v hotelu »pri Maliču«.

Odlikovanje. Gosp. Fran Bušar, uradnik pri premogovniku v Zrečah, je, kakor se nam poroča, po štiridesetletnem službovanji pri »Južni železnici« stopil v pokoj in se te dni preselil v Ljubljano. Železniško vodstvo mu je v posebnem pismu izreklo primerno zahvalo. Za »štiridesetletno zvesto službovanje« mu je pa častno kolajno priznalo deželno predsedstvo v Ljubljani, ker je dosluženec bival večinoma na Kranjskem, najdalej v Postojni.

Nagrobni spomenik škofu Šterku so v petek prepeljali na tržaško pokopališče. Spomenik je krasen. Napis je latinski.

Poroke. Poročil se je g. Anton Strekelj, potovalni učitelj pri namestništvu v Trstu, z gđ. Frančiško Vanečkovo. G. Strekelj je premeščen z novim letom k goriskemu glavarstvu. — Poročil se je gosp.

Josip Gabrijelčič, železniški uradnik v Zagorju ob Savi, z gđno Zofijo Praprotnikovo iz Gorice.

Družba sv. Cirila in Metoda je imela meseca novembra 866 kron 66 vinarjev dohodkov in 898 kron 79 vin. stroškov, neplačanega dolga za isti mesec pa je še 1256 kron 28 vin.

Umrl je v Kranju v nedeljo jutraj po daljšem bolehanju knjigovez g. Ignacij Resch. »Čudna« pogodba, katero so sklenili prebrisani liberalci z njim radi tiskarne, v kateri se tiska listič »Gorenjec«, mu je zagrenila mnogo ur v življenju. Sedaj pa, ko je ležal revež bolan in v veliki revščini na bolniški postelji, so ga liberalci pustili popolnoma na cedilu, niso ga niti obiskali, niti mu naklonili najmanjšo podporo. Gosp. Pirc, kje je tista krščanska ljubezen do bližnjega, o kateri ste fantazirali na shodu v Senčurju? — Pokojniku svetila večna luč!

Sv. Martin na Paki. Občinske volitve, katerih so se občani v izrednem številu udeležili, so končane. Za župana je bil izvoljen Ivan Klančnik, trden in zaveden mož katoliške narodne stranke.

Iz Toplice se piše: Dosedanji najemnik knez Auerspergove kopeli g. Adolf Tambornino se je odpovedal najemništvu ter se poda v Opatijo, da tam prevzame neko drugo podjetje.

Goriške novice. Občni zbor »Slovanske zveze« za goriški in gradiščanski okraj je bil danes ob 11. uri dopoldne v »Solskem domu« v Gorici. — Nov javni vrt v Gorici. Na prostoru, kjer je bilo staro pokopališče, mislijo naši mestni očetje napraviti javen vrt. V ta namen mislijo namreč porabiti ono polovico omenjenega prostora, ki leži proti ulici Corso F. G. Na polovici, ki leži proti Tržaški cesti, pa mislijo napraviti več manjših stanovanj. — Nove tovarne. Govori se, da namerava neka francoska družba kupiti vsa dosedanja obrtniška podjetja, nahajajoča se ob rečici Hubel blizu Ajdovščine in z njimi seveda tudi pravico do vodne moči. Ako bi se to zgodilo, sezidale bi se tam nove tovarne. — Spominsko ploščo Favettiju bodo sezidali v dvorani mestne hiše v Gorici. — Žrtve požarov. V Vrhovlju nad Kojkim je zgorel neki 62letni mož na seniku. Ko je upihnil leščerbo, je nastal ogenj. Zgorel je senik in oni ubogi mož. — Na Kremeničah na Kanalskem sta pogorela dva posestnika. Ponesrečil je pri tem 28letni Lipovšek, ki je hotel rešiti živino. Streha se je udrla nanj in drugi dan so ga potegnili izpod ruševin.

Pokopavanje mrličev v Novem mestu. V Novem mestu in Kandiji se že dlje časa kaže nujna potreba osnovati družbo za pokopavanje mrličev. V tem oziru slišimo, da se snuje posebno društvo, katero bi prevzelo to nalogo, ter določilo stalne cene in s tem ustreglo vseobčnim potrebam.

Dve grozni hudodelstvi. Iz gorenje Vipave se piše: Ravno kar čvdel je pisec tega o dveh groznih hudodelstvih. Prvo se je namreč zgodilo na Kolku nad Sturijami v gozdu, kjer je — brž ko — kak divji lovec vstrelil gozdnega čuvaja. O hudodelcu pa ni dosihmal ne duha ne sluha. Drugo zlodejstvo pa se je zgodilo v Hrušici na javni cesti, ki vodi iz Podkrajja v Logatec. Ondi je izginil prodajalec zelja, ko se je vračal iz Hrušice domov na Ig pod Ljubljano. Moža niso našli dosihmal; le samo konje, sestradane so ljudje našli na cesti. Od tega moža je tudi pisec tega teden poprej kupil 100 zelnatih glav. Sodi se, da so ga zločinci oropali in vrgli v kak tamošnjih številnih breznov.

Cesar za mladoletne zločince. Pravosodni minister je te dni obvestil vsa podrejena sodišča in državna pravdnistva o cesarjevem odloku z dne 24. novembra glede pomiloščenja takih mladoletnih zločincev, ki dejanja niso izvedli premišljeno in iz zlobe, marveč v nevednosti ali zapeljani. Takih tudi ne kaže vselej oddati v prisilne delavnice, ker pogosto to ne vpliva nanje v boljševalnem smislu. Cesar torej ukazuje, naj se pri vseh obsodbah 10. do 16letnih zločincev in v gotovih slučajih tudi pri 18letnih takoj po razsodbi stavi utemeljen predlog za pomiloščenje. Dotični morajo biti prej nekaznovani in pri dotični razsodbi ne

dobiti več kot tri mesece. Odlok stopi takoj v veljavo in se mora uporabiti tudi že na veljavne a še ne izvršene obsodbe.

Sodni uradni dnevi za Železnike in Sorico bodo v bodoče v Železnikih številka 22 in ne več v Skofji Loki. Prihodnje leto bodo uradni dnevi 7. januarija, 11. februarja, 11. marca, 8. aprila, 6. maja, 10. junija, 8. julija, 5. avgusta, 9. septembra, 7. oktobra, 11. novembra in 9. decembra dopoldne od 10 do 12. ure.

Ljubljanska društvena godba priredi v najkrajšem času v Kranju koncert v lastni režiji.

Razpisane učiteljske službe. Na enorazrednici v Plesivem, pošta Velenje, in na enorazrednici v St. Jerneju nad Muto, sta razpisani učiteljski službi. V Svetinjah je razpisano nadučiteljevo mesto.

Premije za posle. Orednji odbor kmetijske družbe kranjske bo razdelil deset poselekih premij po 20 kron starim, zveštim poslom, ki so vsaj 30 let služili enemu gospodarju. Prošnje je doposlati do dne 10. t. m.

Orožne vaje pri deželni brambli bodo letos delali vsi v deželno brambo potrjeni letniki 1893, 1894, 1895, 1897, 1898 in 1900 ter oni letnika 1893, ki niso bili pri vajah nad 16 tednov, ter nadomestni rezervniki letnikov 1896, 1899 in 1902 ter oni letnika 1893, katerih dosedanje vaje ne znašajo nad osem tednov.

Ljubljanske novice.

Ljubljanski občinski svet ima, kakor smo že poročali, jutri ob peti uri popoldne sejo v mestni dvorani. Na dnevnem redu so večinoma točke, ki so ostale nerešene v zadnji seji.

Prebrisan ključarski vajenc. V soboto so gnali tri ključarske vajence na rotovž. Ponaredili so bili ključ od vrat pri skladišču prodajalke sadija Lucije Kumerjeve na Mestnem trgu št. 3, da so lahko odpirali skladišče in kradli sadije.

Izzivanje nemškega vojaka. Z bajonetom v roki je hodil včeraj zvečer po Tržaški cesti neki prostak 27 peš-polka in upil in razgajal. Ljudje so se ga izogibali.

Fijakarjeva korajža. Na južnem kolodvoru je bil v soboto popoldne aretiran fijakar Fran Gril, ker se je v pijanosti prepiral s fijakarji in je zmerjal policaja.

Na južnem kolodvoru je včeraj zvečer skočil stroj s tira. Nesreče ni bilo.

S slabim spričevalom pobegnil. Pogreša se šolski učenec Fran Sinkovec, star 13 let, stanujoč na Krakovskem nasipu št. 10. V soboto je dobil v šoli spričevalo, katero pa je bilo tako slabo, da si ga ni upal doma pokazati in je raje pobegnil. Svojim součencem je rekel, da pojde na Hrvaško.

Ponesrečen čuvaj. Čuvaj na južnem kolodvoru, Ivan Turk, stanujoč v Zalokarjevih ulicah št. 4, se je pri odpiranju semafora prevzignil in notranje poškodoval.

Izgubljena stvar. Františka Lokošek, služkinja na Bregu št. 20, je zgubila v soboto popoldne na Starem trgu 10 K v papirju.

Podoknico so priredili preteklo soboto zvečer pevci tukajšnje L. višje gimnazije g. ravnatelju Andreju Senekoviču. Zapeli so prav lepo troje pesmi: Nedvedov „Pozdrav“, Dav. Jenkovo pesem „Na morju“ in Zajčovo „Zrinjsko Frankopanko“.

Slovensko umetniško društvo ima svoj izvanredni občni zbor danes 1. dec. ob 8. uri zvečer v restavraciji „Narodnega doma“.

Ogenj. Včeraj zvečer ob 1/8. uri so se unele saje v Knezovi hiši na Marije Terezije cesti. Ljubljansko prostovoljno gasilno društvo, ki je bilo urno na licu mesta, je pogasilo ogenj in preprečilo, da ni bilo večje nesreče.

Padec s peči. Marjeta Tominc iz Malega Ubeljkega, beračica, je spala v soboto ponoči pri nekem posestniku v Preserju. Ponoči je padla s peči in se tako pobila, da so jo prepeljali v bolnico.

Deložirani. Danes je magistrat zapovedal, da morajo stranke iz Dolencev hiše izseliti se tekom 40 ur. Stranke so si prenočišča preskrbele pri znanih.

Konj se je splašil. V soboto popoldne se je v Wolfvovih ulicah splašal delavcu Františku Katarju Auerjev konj, kateri je dirjal z sanmi po Kongresnem in Dvornem trgu, Židovskih in Cevlarskih ulicah na Turjaški trg, kjer se je ustavil. Kotar ni mogel konja obdržati in je padel s sani, ne da bi se bil znatno poškodoval.

Mestna posredovalnica za delo in službe Mestni trg št. 27. Od 21. do 27. nov. je dela iskalo 9 moških in 37 ženskih delavcev. Delo je bilo ponudeno 13 moškim in 36 ženskim delavcem. V 34 slučajih je bilo delo sprejeto. — Od 1. jan. do 27. nov. je došlo

2716 prošelj za delo in 2276 deloponudeb. V 1540 se je delo sprejelo. Delo dobe takoj: 1 pekovski pomočnik, 1 kovač, 2 tovarniška delavca, 5 konjskih blapcev, 1 trgovski vajenc, 1 prodajalka začetnica, 1 gostilniška kuharica, 2 sobarici, 3 kuharice 6 deklic za vsako delo, 4 deklice k otrokom, 4 gostil. deklice. Dela iščejo: 1 gozdar, 1 najemnik gostilne, 1 kletar, 1 hotelski sluga, 1 ključavničar, 1 kurilec, 1 skladiščnik, več trgovskih in pisarniških slug, 2 hišnika, 1 knjigovodkinja, več izurjenih prodajalk, 1 trafikantinja, več račun. natakaric in drugih poslov. Stanovanja: Oddati je 2 mali mesečni sobi, 1 stanovanje z 2 sobama. V najem se išče 1 lepa mesečna soba ter stanovanja z 1 eno do 4 sobe.

Kotiček za liberalce.

Niti „groša“ niti „knofa“! Glasilo „Slovenskega planinskega društva“ pravi v zadnji številki, da vsled političnih bojov ni prejelo „Slov. planinsko društvo“ letos nobene podpore od dežele kranjske in da nima ves narod od teh bojov niti „groša“ niti „knofa“. Te besede merijo na dr. Tavčarja in njegovo enostransko delitev „grošev“ in „knofov“. Znaniti bi bilo umestno, da bi kdo izmed pogumnejših o priliki, ko bodo imeli turisti ples v „Narodnem domu“, v imenu vsega naroda to povedal v brk dr. Tavčarju. Gotovo bi se to dalo opraviti brez cepina in vrvi. Ali ne?

„Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan“, misli si je Jaka Dimnik in šel je — proč od uredništva „Učiteljskega Tovariša“, katero je danes odložil. Jaka se ne mara več boriti, saj je dobil kar je iskal, čemu mu bo sedaj še „Učit. Tovariš“.

„Edinost“ je podobna isti ženski, ki je vedno kričala „pristriženo“. „Edinost“ pravi v soboto, da smo dobili iz Trsta brzojavko v prilog g. Stembergerju, a smo toliko cinčni, da izjavljamo, da ne čemo priznati resnice, ker smo jezni. Mi o taki izjavi nič ne vemo. Brzojavka, katero je dobil neki član našega uredništva, ne pravi, da Stemberger ni kriv, ampak se glasi: „Uplivajte, da se ustavi kampanja proti Anti, v nevarnosti eksistenca istega“.

G. Ante naj se zahvali „Edinosti“, ako se nismo mogli ozirati na to brzojavko. „Edinost“ pravi, da se bo že dokazalo, kake so zveze „Slovenčeve“ gospode z našimi fanatičnimi reformatorji in koliko je kriv „Slovenec“ na žalostnih tržaskih cerkvenih razmerah, ter nas poziva, naj pošljemo pisano ovadbo proti Stembergerju, da potem bo dokazano, kake so te zveze! Torej — še la potem! Mi nikogar ne ovajamo, ampak v javnem listu javno govorimo. In v zadevi „Edinost“ Stemberger smo — to opetovano povdarjamo — pisali čisto resnico. Pozivamo še enkrat „Edinost“, naj pove, zakaj naša stranka radi svojega vrhovnega voditeljane sme biti slovanska in kdo je vrhovni voditelj, radi katerega ne bi smela biti slovanska. Mi se od takih ljudi, kakršni so v uredništvu „Edinosti“, ne bomo pustili tako infamno obrekovati in ako nadzorništvo „Edinosti“ ne da zahtevanega zadoščenja, potem bomo prisiljeni misliti, da tudi nadzorništvo tiči za tem napadom, in bomo po tem uravnali svoje korake.

Niso ga obesili! Liberalci po Ljubljani so zadnji teden vsled „Narodovih“ poročil gotovo mislili, da bodo revizorja „Gospodarske zveze“ gospoda Seliškarja v kratkem v Mariboru obesili. Debelo so včeraj gledali, ko so ga videli sprehajati se po ljubljanskih ulicah. Liberalci naj se nikar vedno prezgodaj ne vesele.

Književnost in umetnost.

Slovensko gledališče.

Jutri v torek predstavljajo prvkrat „Jefova hči“, igro znanega pisatelja Cavalottija, ki je, kakor znano, padel v dvoboju. Na to sledi opera „Cavaleria rusticana“. — Ta teden bodete še predstavi v četrtek in v soboto. — Prihodnja dramska noviteta bo „Medalja“, spisal Thoma.

Virtuoz Foerster.

Znani virtuoz na glasovirju g. Anton Foerster, sin priljubljenega skladatelja Foersterja, je koncertoval v minulih dneh z velikim uspehom na Nemškem. V Hamburgu so prinesli listi osobito laskave ocene. Koncertoval je tudi v Pragi, kjer je občinstvo kar elektriziral s svojo umetnostjo. Dne 3. prih. meseca nastopi tudi na Dunaju in na ta umetniški užitek opozarjamo svoje dunajske rojake.

Tekmovanje med skladatelji.

P. Hugol in Sattner pozivlja v „Cerkv. Glasbeniku“ vse slovenske skladatelje, naj vsak zloži nekaj prav lepih evharističnih slovenskih pesmi v treh mesecih. Izdal bo zbirko, katere dohodek je namenjen za škofove zavode.

Knjiga: Socialno vprašanje, katero je spisal dr. Josip Pavlica, stane 60 vin. Prosimo vse č. gg., katerim

smo knjigo poslali, da ta znesek pošljejo upravnistvu „Primorskega lista“ v Gorici.

Izpred sodišča.

Sodnijski oficial Šorn — oproščen.

Pred meseci je v Ljubljani veliko zanimanja povzročil beg sodnijskega officiala in oskrbnika jetnišnice na Žabjaku Vincencija Šorna. Vsi listi so poročali, da je tekom let izvršil veliko defraudacijo in da je pobegnil, ker je uvidel, da bo njegovo dejanje prišlo na dan, ko bo tekom dni moral položiti račun novonovonovemu oskrbniku. V Zagrebu se je Šorn po dolgotrajnem beganju po mestu sam javil oblasti in predvčeršnjim je stal pred dež. sodnijo — toda obtožnica se ni glasila tako, kakor je bilo po vesteh v časopisih pričakovati. Šorn niso tožili za 10.000 kron, katerih manjka. Verjeli so njegovemu semtertje po pričah podprtemu zagovoru, da si te svote ni prilažil v svojo osebo korist, ampak da je ta nedostatek moral nastati od l. 1896 do letos, s tem, da so ga oškodovale stranke, da je odpuščeni kaznjencem izplačeval preveč, sploh ker je imel knjigovodstvo in račune v skrajnem neredu. Račune je često založil ali jih pa nevedé vrgel celo v papirni koš. Neki bivši kaznjenc je nekoč poslal neko svoto, katero je dobil od Šorna preveč izplačano, nazaj. Obtožen je bil sedaj samo radi 200 kron.

Žalostna zgodba Šorneva je takale: Kljub temu, da je Šorn videl nedostatek, ni tega naznanil, ampak je od svoje plače, katere je imel 2000 kron, prilagal k primanjkljaju v nadeji, da mu bo mogoče enkrat vendr zamašiti ta nedostatek. Sam je živel prav borno. Ako se upošteva, da je imel šolske izobrazbe samo 4 razredov ljudske šole ter da se je vendar povzdignil na tako odgovorno mesto, umevno je, da ni mogel kljub silnemu, od vseh obhodovalnemu naporu, zadostiti nalogam svoje službe. Menil je pač, da bo imenovan oskrbnikom tudi v novi justični palači, a tega mesta ni dobil on, nego neko drugi. To je bil silen udarec. V tistem času mu je umrla tudi žena. Vedno bolj goreče mu je vstajala pred dušo možnost, da bo aretiran on, katerega so imeli za enega najvestnejših uradnikov. Sram ga je bilo, da bi stopil k predsedniku deželnega sodišča in mu razjasnil položaj. Ko bi bil to storil, ne stal bi, kakor se sedaj vidi, v soboto pred sodiščem. Odložil se je, da pobegne, vzel je doma seboj 50 gld., katere je imel od mesečne plače, in zmeden šel v pisarno, kjer je vzel seboj na beg še 200 kron uradnega denarja. Samo radi teh 200 kron je stal v soboto pred sodiščem.

Obtoženi Šorn je sodnikom pravil, da ni vedel tisto jutro, kaj dela, da je bil popolnoma zmešan in niti vedel ni, ko je zaklepal uradni denar, da je vzel k sebi ono svoto. Hotel je na sv. Višarje, da dobi moč povedati, kaj je z nedostatom, a v Trbižu je šole videl, da ima pri sebi 200 K uradnega denarja. On ni hotel oškoditi države radi te svote, hotel je svoto ob prvi priliki dati nazaj, saj je imel dobiti od države še večjo remuneracijo. Potem pa je nakrat dobil napopisen strah in bežal je naprej. Naposled je prišel v Zagreb, kjer je v „Extra-blattu“ bral, da ga iščejo kot defraudanta desetih tisoč kron. „Trpel sem“, pravi Šorn, „v teh dneh toliko, kakor prej ne vse svoje življenje, in če danes dobim pet let, ne bom tako trpel.“

Dvakrat je šel tja k Savi, da si utopi nemirno življenje, a vrnil se je in šel k zagrebškemu sodišču, kjer ga pa niso hoteli pridržati, češ, da še nič ne vedo, naposled je šel k policiji, ki je uslišala njegovo željo in ga prijele.

Šorna so privedli v Ljubljano in tu se je preiskava vrtila samo okoli dejstva, da manjka 10.000 kron, a ko se mu glede tega ni nič dokazalo, je bila v hitri preiskava glede vzeta 200 kron, radi hitrice pa je bila ta preiskava precej pomanjkljiva. To je posebno povdarjal zagovornik obtoženega dr. Tomišček. Ko je Šorn videl zagovornika, dejal je, da ga on ni naročil, da je poslan od neke osebe ter da ga ne more zavrniti. Naposled je bil vendar zadovoljen, da ima zagovornika, kateremu se ima pač precej zahvaliti, da ni popolnoma uničena njegova eksistenca. Ker je v preiskavi pričal gospod Pfeifer izpovedal, da je videl v miznici, iz katere je Šorn denar vzel, poleg stotaka več denarja, posebno desetakov, katerih pa ni bilo, ko so po Šornovem odhodu odprli miznico, je iz tega sklepal zagovornik na možnost, da je Šorn v zmedenosti več vzel in da torej spada pod porotnike. Tozadevni predlog je sodišče odklonilo, kakor je tudi odklonilo predlog, da se zašlijšo Šornovi prijatelji in zdravniki o tem, da Šornov razum ni bil normalen, da je bil duševno zmeden. Dognalo se je, da je umrla žena obtoženca več rabila kot mož, da ni plačala dolgov, o katerih je mož mislil, da stvari sproti plačuje, in prebrana izpoved neke priče se je glasila tudi v tem smislu, da je Šornu morda žena jemala denar. Da so se utegnile vrtni pri uradnem

denarju tudi od drugih oseb tatvine na škodo Šornu, povdarjalo se je že prej, zagovornik pa je povdarjal posebno glede inkriminirane točke 200 kron, da je Šorn prav za prav imel pravico vzeti to svoto, ker je tekom svojega poslovanja več kot 200 kron dal v blagajno z namenom, da se pokrije nedostatek, ter je tako dajal državi nekaj, za kar ni bil obvezan, povdarjal je, da Šorn ni imel namena, na škodo države prilastiti si 200 K in je samo njegovo pohoštvo vredno okolu 1000 gld. in je tudi tekom obravnave obtoženi poravnal škodo, posebno pa je povdarjal, naj se vendar radi 200 kron, vsled kar jih se Šornu ne more dokazati zlobnega namena, ne uniči eksistenca uradnika, ki je vse svoje življenje žrtvoval državi.

Dolgo časa se je posvetoval sodni dvor. Nestrpno so pričakovali množestvilni poslušalci večinoma iz sodnijskih krogov izreka sodišča. Vedelo se je pač, da bi obtoženi imel ugodnejše stališče pred porotniki. Naposled proglasi predsednik sodnemu dvoru g. Andolšek, da sodni dvor obtožencea oprošča. To razsodbo je sprejelo občinstvo na znanje z dobro klicjo. Predsednik je povdarjal nedostatnost preiskave glede 200 kron, povdarjal, da je pač upravičeno imel obtoženi tirjati od države še remuneracije, in če se mu verjame radi 10.000 kron, se mu pač lahko verjame radi 200 kron. Državni pravdnik je izjavil, da si bo še premislil, ako vložil ugovor. Officiala Šorna so tak j izpustili. Pred dvorano so ga čakali njegovi prijatelji, ki so rešenemu tovarišu srčno stiskali roko.

Pred ljubljanske porotnike pride tekoči teden učiteljica Hudevar radi detomora. Obravnava bo baje tajna. Zagovornik je dr. Krisper.

Božjast ga je vrgla. Cene Polaj, slaboten deček, nesel je dne 30. oktobra t. l. razno obutev na prodaj. Šel je mimo na klopi pred neko hišo na Viču sedežih Janca Verbič, hlapca iz Loga, in berača Cane Lipovška, pristojnega v Trzin. Verbič je napal fanta, ga zgrabil za tilnik, vrgel na tla, ga suval in ga po hrbtu tepel. Fant se je tega napada tako prestrašil, da ga je vrgla božjast. Verbič je dobil sedem mesecev ječe.

Zaradi brce tepeš. Fantje iz Gorenje Krtine, združeni s Škocijanci na eni in fantje iz Spodnje Krtine na drugi strani se mej sabo jako pisano gledajo; ni čuda torej, če so se na včer dne 14. avgusta v Nartovi krmi sprijeli ter se zunaj krme resno sprijeli. Tega tepeža je bil deležen tudi posestnik sin Janez Orehek iz Lašnegavra. Kmalu bi jo bil do dobrega skupil, kajti eden fantov je zamahnil proti njemu z motiko, vendar ga k sreči ni zadel. V nedeljo dne 16. avgusta t. l. dopoldne po cerkvenem opravilu brone Andrej Erjavac Jan. Orehka, da ga malo osramoti, pa ga ne zadene. To pa je Orehka tako raztogotilo, da napade z odprtim nožem Erjavca. Napad je hotel zabraniti France Majhen. Razburjen Orehek je naskočil Toneta Stražarja, ga dregnil z nožem trikrat jako močno v hrbet, nato je pa še Franceta Osolina v desno stran čela ranil. Orehek se zagovarja s silobramom, kar je pa v nasprotju z izpovedbami prič. Obsojen je bil na pol leta težke ječe.

Spričevalo ponaredit. Pekovski pomočnik Janez Ribič iz Ginzelsdorfa na Spod. Avstrijskem je dobro vedel, da se ne sme brez dela dolgo okoli potikati. Da bi mu pa na poti orožniki morebiti ne stresali kake sitnosti, si je dal ponarediti delavsko spričevalo, na katerem je bil ponarejen podpis nekake pekarskega mojstra in župana s pečatom občine Unterbach. Na podlagi tega spričevala prejemal je tudi na raznih postajah podpore. A ker vsaka reč le en čas trpi, se je tudi Ribičevo spričevalo obrabilo; orožnik je Ribiča prijel in odvedel v zapor. Premišljeval bo 4 tedne v ječi, da ni dovoljeno spričevala ponarejati.

Dajva jth! Tako je nagovarjal posestnika sin Janez Fende svojega tovariša Franceta Krta dne 6 oktobra t. l., ko sta jo krenila proti vasi Gorenji in videla pred seboj fante Gorenjčane. Pripomniti je še, da so bili Gorenji fantje natepli Primčanje in so le ti čakali ugodne prilike, da bi se maščevali za ta poraz. In res brez vsakega vzroka izvršila napad Fende je udaril s kladivom po hrbtu Janeza Kerma, potem ga davil za vrat. Krta pa je z nožem dregnil Jožefa Vrtnika v levo trebušno duplino in ga težko ranil. Sodni dvor je obsodil Janeza Fende na eno leto, Franceta Krta pa na 8 mesecev težke poostrene ječe.

Nepošten posel. Tone Snole iz Razdrtega pri Smarji je služil pri Korendanu v Dol. Logatcu za mesarskega pomočnika. Tu pa je začel izmikati svojemu mojstru posamezne denarne zneske. Ker se mu je to posrežilo, postal je drzen — v svojo pogubo. Dne 1. oktobra t. l. priplazil se je bosonog v mojatrovo spalnico in prišel odpirati zaklenjeno miznico, v kateri je bilo hranjenih čez 300 K. Suda pa ni imel sreče, ker je bil pri tatvini zasačen. Sodišče ga je obsodilo na 8 mesecev težke ječe.

Podrepne muhe se je ložje ubraniti kakor sitneža, tako bi se lahko reklo o Mačkovem Francetu, tesarjem pomočniku iz Kleč, ki se piše za Severja. Zvečer dne 14. septembra je v Hvastjevi gostilni že take sitnosti delal, da so zaradi ljubega miru domači bili prisiljeni ga postaviti na prosto. To pa Francetu Severju ni bilo všeč ter je tistal nazaj v gostilno. Ker se mu pa to ni posrečilo, zagrabil je v svoji togeti kamen ter ga vrzel skozi zaprto okno v sobo. Kamen je zadel okvir okna in le temu slučaji se je bilo zahvaliti, da ni bil nobeden od znotraj pri večerni molitvi zbranih domačih zadet. Vse to mu ni bilo še dosti; pobil je šipe tudi pri drugih oknih. Seveda se je pred sodiščem zagovarjal s svojo popolno pijanostjo, kar pa priče odločno zanikajo. Obsojen je bil na 6 mesecev težke, z 1 postom na mesec poostrene ječe.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani

Ogrski romarji pri papežu. Papež je sprejel deputacijo ogrsko deželne zveze, ki mu je izročila listino s 35 tisoč podpisov. — Poskušen napad na bolgarskega kneza. V grajskem vrtu v Ekvincgradu so prijeli mladega anarhista, ki je na sumu, da je poskušal napad na kneza. — Grozna nesreča na železnici. Delavec Benjamin Pirker je hotel v Admontu na vlak ter se odpeljati v Selzthal. Vlak je že odhajal. Vključ temu je Pirker stopil na stopnico. V hipu je pa padel, vlak ga je potegnil k sebi ter ga tiral seboj več metrov daleč. Bil je tako razmesarjen, da je v malo trenutkih umrl. — Rektorjem praške nemške univerze je bil mesto Bachmanna izvoljen dr. Lenz. — Umrl je na Dunaju dolgoletni cesarjev sluga Franc Prüllner. Služil je cesarja 25 let. — Moderna Italija. V blaznici v Benetkah je našla vladna komisija 40 blaznih, ki so imeli noge uklenjene v železe. Oprostila jih je tega mučenja in uvedla preiskavo. — Smrti na padec razkolesa. V Hildesheimu je nadporočnik Plessen tako nesrečno padel z biciklom, da se mu je sablja zasačila v telo. Poročnik je smrtno nevarno ranjen. — Dva tovorna vlaka trčila sta v Asti. 50 vozov je razbitih. — V Marseilji sestavka delavcev v lukni nadaljuje. Stavkajočih delavcev je 1200. Noben parnik ne more odpeljati. — Velike dijaške izgrede so priredili katalonski dijaki v Barceloni, ker je minister odredil, da se bo veronauk učil samo v španskem jeziku. Oročniki so rabili oročje. Dekan vseučilišča je dobil s sabljo po glavi. — Laška kraljica vdova noče priti na laški dvor, dokler kralj nič ne stori proti nameravani postavi o ločitvi zakona. — Jubilej roparja. V Siciliji že 25 let »deluje« ropar Candino. Po končani žetvi piše posestnikom grozilna pisma. To mu prinaša na leto 150.000 lir. Svoji hčeri je dobro omočil in dal vsaki 30.000 lir dote. — Defraudiral je ravnatelj hranilnice Brame v Hennenu 400.000 mark. V New Yorku so prijeli nekega Vilj. Landaua, ki je neko ameriško tvrdo osleparil za 200.000 dolarjev. — Stavka farmaceutov se prične v Lvovu tekoči teden, ker se ni ugodilo njihovim zahtevam v zadevi povziranja plače. — Chatreus Francoska vlada tej kongregaciji, ki izdeluje tudi svetovnoslavni liker, ni dala zakonitega dovoljenja. Kongregacija se preseli v Avstrijo.

K defraudaciji v Pragi Komisija za varstvo članov, ki jo je postavil kuratorij, se posvetuje po cele dni. Vrhovni ravnatelj češke deželne banke Matus in prošt dr. Karlach sta se odpeljala na Dunaj, kjer sta imela posvetovanje z ministri dr. Körberjem, Böhm-Bawerkom in Rezekom glede sanacije. Kaj sta opravila, bo naznanil kuratorij v poročilu, ki kmalu izide. »N. Fr. Presse« poroča, da je vlada odbila pomoč, ker noče prejudicirati slučajem defraudacij, ki utegnejo še priti na dan. Češki listi pišejo, da je kljub temu sanacija možna, ako člani zlože 1 milijon in ako naraste garancijski zalog na 2 mil. Zaposledina Ortova je cenjena na 160.000 K. Vdova je pripravljena vse plačati, kar se jej dokaže nepoštevnega imetja. Vlagatelji so dvignili 3.525.045 kron.

Telefonska in brzoglasna poročila.

Maribor, 30. novembra. Današnji pogreb častnega kanonika g. Tomaža Rožana je bil prav slovesen. Navzočih nad petdeset duhovnikov, c. kr. namest. svetovalec grof Attems, dvorni svetovalec Greistorfer, župan dr. Schmdederer, državni pravdnik dr. Nemanič in mnogo drugih načelnikov in uradnikov, drugega ljudstva pa brez števila. Iz župnišča v bližnjo cerkev je sprevod

vedil stolni prošt msgr. Herg, obdan od stolnega kapitola, iz cerkve do groba v Pobrežu pa stolni kanonik dr. Mlakar z obilnim spremstvom.

Dunaj, 1. dec. Jutri bodo nemški zastopniki dovršili svoj elaborat o spravnem vprašanju. Čuje se, da je v nemških zahtevah tudi zahteva nemškega državnega jezika za Češko. Določeni so nekateri okraj, v katerih naj bi se rabila izključno le nemščina kot posredovalni jezik. Z ozirom na to ni upati ugodnega zaključka teh spravnih pogajanj. Sedaj se bo kriza hitreje razvijala. Cesarju se je zdravje toliko vrnilo, da se lahko peča z notranjimi političnimi zadevami. Cesar hoče, da se parlamentarne zadeve hitro uredi. Uplivali bodo na to tudi dogodki v nemškem državnem zboru. Avstrija lahko pričakuje, da ji Nemčija odpove trgovske pogodbe, zato mora državni zbor hitro rešiti avtonomni carinski tarif in druge gospodarske zadeve.

Dunaj, 1. decembra. Včeraj je bil ogrski ministerski predsednik Szell na Dunaju. Poročal je cesarju. Pozornost vzbuja dejstvo, da ni prišel v dotiko s Körberjem. Gotovo je bil pri avdienci tudi pogovor o dogodkih v nemškem državnem zboru.

Trst, 1. decembra. Laški listi pri našajo poročila, da je v Veprinču v vološkem okraju pri novih občinskih volitvah ta občina iz hrvaških prišla v lahonske roke. Lahonska stranka je zmagala v tretjem in drugem razredu.

Moste, 1. dec. Danes se obravnava proti Schalku ne vrši, ker je sodišče dokazila o zadevi gospe Seidel odklonilo, češ, da ta zadeva sega v privatno in rodbinsko življenje. Jutri se vrši obravnava o Schalkovih očitanjih, da je Wolf politični pustolovec in nevaren prisiljenec. Jutri bo zaslišan tudi Schönerer.

Berolin, 1. decembra. Bivši vzgojitelj nemškega cesarja, vpokojeni stotnik Donnel, ki je zblaznel in bi bil moral biti danes oddan v blaznico, je ušel.

Umrli so:

26. novembra. Makso Tiran, vlakovodja sin, 14 mes., Ravnikarjeve ulice 3, Bronchitis capillaris ecclampsie.

28. novembra. Zofija Koman, strojevodja hči, 6 mes., Poljanski nasip 38, e-clampsia infant. — Makso Jaklič, krošnjar, 47 let, Radeckega cesta 11, paranoia, tuberculi pulm.

V bolnišnici:

26. novembra. Lovro Lončar, delavčev sin, 3 leta, noma.

27. novembra. Marija Strukelj, gostija, 80 let, fractura colle femor. Marasmus. Emphysem pulm. — Apolonija Jenkole, gostija, 57 let, paralysis cordis.

28. novembra. Karol Ceferin, trgovec, 46 let, alcohol chron. Cirrhosis hep. Hydrops ascitis. — Valentin Menis, gostac, 58 let, jetika.

Jutri ob pol 8. uri zvečer javno predavanje

v veliki dvorani

„Katoliškega doma“.

Predava g. prof. Remec.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 506-2 m, srednji srčni tlak 736-0 mm

3	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetrovi	Nobe	Podajanje v 24 ur
29	9. zveč.	729-9	-1-9	sr. szah.	megleno	
30	7. jut.	730-0	-2-4	brezv.	pol. obl.	0-0
	2. popol.	730-0	4-0	sl. asvzh.	oblačno	
30	9. zveč.	730-7	1-3	sl. jzah.	oblačno	
	7. jut.	730-6	-0-6	sl. jzah.	oblačno	0-0
	2. popol.	729-8	1-0	sl. jug		

Srednja temperatura sobote -3-5°, norm.: 0-7°.

Srednja temperatura nedelje 1 0°, normale: 0-5°.

Dunajska borza

dne 1. decembra.

Skupni državni dolg v notah	101-25
Skupni državni dolg v srebru	100-95
Avstrijska zlata renta 4%	120-05
Avstrijska kronska renta 4%	100-80
Ogrska zlata renta 4%	120-20
Ogrska kronska renta 4%	97-95
Lvovsko-ogerske bančne delnice, 600 gl.	15-51
Kreditne delnice, 160 gl.	687-75
London viza	239-40
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117-05
10 mark	23-42
10 frankov (napoleonor)	19-09
Italijanski bankovci	95-10
1 kr. cekini	11-32

Žitne cene

dne 29. novembra 1902.

(Termio.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov

Pšenica za spomlad	7-72	7-79
Rž za spomlad	6-83	6-84
Koruzna za maj - junij 1903	—	—
Jes za pomlad	6-62	6-63

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april	7-64	7-66
Rž za april	6-66	6-67
Jes za april	6-37	6-38
Koruzna za maj (1903)	5-77	5-78

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banatska	8-15	8-55
južno žel.	7-80	8-—
Rž	6-85	7-—
ladmen	6-10	7-25
ob Tisi	6-10	7-75
Koruzna ogerska stara	7-15	7-25
Koruzna ogerska nova	5-85	6-—
činkvant	6-90	7-10
Oves srednji	6-75	6-95
Višol	6-75	14-—

Javna zahvala.

Moj, pri železniški nesreči v Sežani ponesrečeni soprog je bil zavarovan pri vzajemni zavarovalnici za življenje „Janus“ ter mi je njeno glavno zastopstvo za Kranjsko v Ljubljani, Mestni trg 8, izplačalo le kratko dobo zavarovani kapital z naraslimi deleži na dobičku že po preteku 5 dni po predložitvi dokumentov, vsled česar ta zavod najtopleje priporočam

Ljubljana, 28. novembra 1902.

Rozalija Jeraj,

sprevednikova vdova.

1342 1-1

Izjava.

1341 1-1

Podpisani Anton Špolar, posestnik v Kumpoljah pri Velikih Laščah, prekličem in obžalujem vse žaljive besede, s katerimi sem bil čisto neopravičeno žalil gospoda Makso Lavrenčiča, trgovca v Ljubljani na Dolenjski cesti št. 4.

Špolar Anton.

! Nove pesmi!

Petero Božičnih za solo, meš. zbor in orglje, zložil Ign. Hladnik op. 44. Cena partituri 1 K 20 h. (Pesmi so v tem slogu kot op. 18.)
Za Marijine družbe je priredil Hladnik
16 izbranih Marijinih pesmi iz op. 15. (Struna moja, Marija skoz življenje i. t. d.) in stane 20 iztisov le 5 K, eden iztis 1 K.
Dobé se pri skladatelju v Novem mestu, v „Katoliški bukvarni“ in pri Schwentnerju v Ljubljani. 1326 6-2

Kdor veliko sedi

in nima prilike, s pridnim izprehajanjem ali kakim sportom delavnost želočca p.speševati, mu je namestilo dobroznana Rogaska slatina »Templjev vrelec« z vinom, Styria vrelec čist pospešuje lek in prebavljanje želočca. 1249 1-1

Iekarna Piccoli

„pri Angelu“ I. 2 (50-48)

Ljubljana. * Dunajska cesta

LEKARJA
Piccoli-ja
v Ljubljani.
Dobiva se v lekarnah

krepča
malekvrne,
nervozne in
slabotne osebe

Polliterska steklenica velja 2 K.

Zunanja naročila izvršuje lekarnar Gabriel Piccoli v Ljubljani točno, ako se mu pošlje znesek po poštnem povzetju.

Sukneno blago

= za moške obleke =

v največji izberbi po najnižji ceni priporoča

R. Miklauc Ljubljana, Špitalske 5.

Tvrdba streže nad 500 gg. krojačev in razpošilja blago po Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, Primorskem, v Istrijo, Tirolsko, Hrvaško, Ogrsko in Solnograško. To je lahko dokaz, da je zaloga velika in cene ugodne.

1317 6-3

Razglas

St. 41.520

1343 3-1

Občinski svet ljubljanski sklenil je v svoji izredni javni seji dne 25. t. m. izreči se, da je gledé na živahni promet, ki se je — odkar je novo justično poslopje izročeno svojemu namenu — razvil po Miklošičevy cesti in po Frančiškenskih ulicah na javno korist, da se ta cesta in te ulice ob zemljišču dr. Vinka Gregoriča že sedaj razširita na projektovano širino.

To se z ozirom na določbe § 8 stavb. reda za deželno stolno mesto Ljubljano daje javno na znanje.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,
dne 27. novembra 1902.

St. 41.501

1388 2-1

Razglas.

V soboto dne 6. decembra t. l. se bo med 11. in 12. uro dopoldne vršila pri tukajšnjem odgonskem uradu minuendo licitacija za preskrbovanje hrane in vožnje odgoncev za leto 1903.

K tej licitaciji se vabijo podjetniki s pristavkom, da je prevzemniku vložiti 100 K varščine.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dne 26. novembra 1902.

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.